

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Ιανουαρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων – Οδηγία 98/26/ΕΚ – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της “εντολής μεταβίβασης” – Εντολή πληρωμής απευθυνθείσα από τον δικαιούχο συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού σε πιστωτικό ίδρυμα το οποίο εν συνεχεία κηρύχθηκε σε κατάσταση αφερεγγυότητας»

Στην υπόθεση C-639/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) με απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Νοεμβρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

SIA «KPMG Baltics», ενεργούσα υπό την ιδιότητα του συνδίκου της AS «Latvijas Krājbanka»,

κατά

SIA «Kipars AI»,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz (εισηγητή), πρόεδρο του έβδομου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, E. Juhász και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η SIA «KPMG Baltics», ενεργούσα υπό την ιδιότητα της συνδίκου της AS «Latvijas Krājbanka», εκπροσωπούμενη από τον J. Ozoliņš,
- η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις I. Kucina και E. Petrocka-Petrovska,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek, J. Vlácil και O. Serdula,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον G. Rocchitta, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις E. Τσερέπα-Lacombe και I. Rubene,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λεττονική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 98/26/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων (ΕΕ 1998, L 166, σ. 45), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/44/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Μαΐου 2009 (ΕΕ 2009, L 146, σ. 37) (στο εξής: οδηγία 98/26).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της SIA «KPMG Baltics», ενεργούσας υπό την ιδιότητα της συνδίκου της AS «Latvijas Krājbanka», και της SIA «Kipars AI», σχετικά με την εκτέλεση εντολής πληρωμής που δόθηκε από την τελευταία στη Latvijas Krājbanka.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 4 της οδηγίας 98/26 έχουν ως εξής:
 - «(1) [εκτιμώντας] ότι η έκθεση Lamfalussy του 1990 προς τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των Δέκα κατέδειξε το σημαντικό συστημικό κίνδυνο που ενέχουν τα συστήματα πληρωμών τα οποία λειτουργούν βάσει περισσοτέρων νομικών μορφών συμψηφισμού πληρωμών, και ιδίως πολυμερούς συμψηφισμού· ότι ο περιορισμός των νομικών κινδύνων από τη συμμετοχή στα συστήματα ακαθάριστου διακανονισμού σε πραγματικό χρόνο έχει πρωταρχική σημασία λόγω της αυξανόμενης ανάπτυξης των συστημάτων αυτών·
 - (2) ότι έχει επίσης πάρα πολύ μεγάλη σημασία η ελάττωση του κινδύνου του απορρέοντος από τη συμμετοχή σε συστήματα διακανονισμού αξιογράφων, ιδίως όταν τα συστήματα αυτά συνδέονται στενά με συστήματα πληρωμών·
 - (3) ότι σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να συμβάλλει στην αποτελεσματική και, από πλευράς κόστους, συμφέρουσα διενέργεια διασυνοριακών πληρωμών αλλά και συναλλαγών με αντικείμενο διακανονισμό αξιογράφων εντός της Κοινότητας, πράγμα που ενισχύει την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς· [...]
 - (4) ότι είναι ευκαίιο να επιδιωχθεί, μέσω της νομοθεσίας των κρατών μελών, η μεγαλύτερη δυνατή περιστολή της αναστάτωσης που επιφέρει σ' ένα σύστημα η διαδικασία αφερεγγυότητας η στρεφόμενη κατά ενός συμμετέχοντος σ' αυτό το σύστημα».
- 4 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται:

 - α) στα συστήματα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 στοιχείο α), τα οποία διέπονται από το δίκαιο κράτους μέλους και τα οποία διενεργούν πράξεις σε οιοδήποτε νόμισμα, σε ευρώ, ή σε διάφορα νομίσματα αμοιβαίως μετατρέψιμα·
 - β) στους συμμετέχοντες σε τέτοια συστήματα·

γ) στην πρόσθετη ασφάλεια που παρέχεται σε συνάρτηση με:

- τη συμμετοχή σε ένα σύστημα ή
- πράξεις των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο πλαίσιο της ιδιότητάς τους ως κεντρικών τραπεζών.»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

α) “σύστημα”: η τυπική συμφωνία:

- μεταξύ τριών ή περισσότερων συμμετεχόντων, στους οποίους δεν περιλαμβάνονται ο διαχειριστής αυτού του συστήματος, τυχόν διακανονιστής ή κεντρικός αντισυμβαλλόμενος, τυχόν συμψηφιστικό γραφείο ή τυχόν εμμέσως συμμετέχων, με κοινούς κανόνες και τυποποιημένες ρυθμίσεις για τον συμψηφισμό, είτε μέσω κεντρικού αντισυμβαλλόμενου είτε όχι, ή για την εκτέλεση εντολών μεταβίβασης μεταξύ των συμμετεχόντων,
- η οποία διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους που επιλέγουν οι συμμετέχοντες· οι συμμετέχοντες μπορούν, ωστόσο, να επιλέξουν μόνον το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ένας τουλάχιστον από αυτούς έχει την κεντρική διοίκηση, και
- η οποία, υπό την επιφύλαξη άλλων αυστηρότερων όρων γενικής εφαρμογής που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο, ορίζεται ως σύστημα και ανακοινώνεται στην Επιτροπή από το κράτος μέλος το δίκαιο του οποίου είναι εφαρμοστέο, εφόσον αυτό το κράτος μέλος κρίνει ικανοποιητικούς τους κανόνες του συστήματος.

[...]

β) “ίδρυμα”:

- το πιστωτικό ίδρυμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1 της οδηγίας 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων [(ΕΕ 2006, L 177, σ. 1)], συμπεριλαμβανομένων και των ιδρυμάτων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας,
- η επενδυτική εταιρεία όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο 1 της οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, [για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2004, L 145, σ. 1)], εξαιρουμένων των ιδρυμάτων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας,
- οι δημόσιες αρχές ή οι επιχειρήσεις με εγγύηση του Δημοσίου ή
- η επιχείρηση που έχει την κεντρική της διοίκηση εκτός της [Ενωσης] και που οι εργασίες της είναι ανάλογες προς εκείνες των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των επενδυτικών εταιρειών της Κοινότητας, όπως ορίζονται στην πρώτη και δεύτερη περίπτωση,

εφόσον συμμετέχει σε σύστημα και ευθύνεται για την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από εντολές μεταβίβασης στο πλαίσιο του συστήματος αυτού.

[...]

- γ) “κεντρικός αντισυμβαλλόμενος”: ο οργανισμός ο οποίος παρεμβάλλεται μεταξύ των ιδρυμάτων ενός συστήματος και ο οποίος δρα ως ο αποκλειστικός αντισυμβαλλόμενος αυτών των ιδρυμάτων όσον αφορά τις εντολές τους μεταβίβασης·
- δ) “διακανονιστής”: ο οργανισμός ο οποίος παρέχει, σε ιδρύματα ή/και σε κεντρικό αντισυμβαλλόμενο που συμμετέχουν σε συστήματα, λογαριασμούς διακανονισμού μέσω των οποίων γίνεται ο διακανονισμός εντολών μεταβίβασης στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών και ο οποίος, αν συντρέχει περίπτωση, παρέχει την πίστωση στα εν λόγω ιδρύματα ή/και κεντρικούς αντισυμβαλλομένους χάριν του διακανονισμού·
- ε) “συμψηφιστικό γραφείο”: ο οργανισμός που είναι υπεύθυνος για τον υπολογισμό της καθαρής θέσης των ιδρυμάτων, του τυχόν κεντρικού αντισυμβαλλομένου ή/και τυχόν διακανονιστή·
- στ) “συμμετέχων”: ίδρυμα, κεντρικός αντισυμβαλλόμενος, διακανονιστής, συμψηφιστικό γραφείο ή διαχειριστής συστήματος.

Σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος, ο ίδιος συμμετέχων μπορεί να δρα ως κεντρικός αντισυμβαλλόμενος, διακανονιστής ή γραφείο συμψηφισμού ή να εκτελεί μέρος όλων αυτών των καθηκόντων.

Ένα κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ότι για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας έμμεσος συμμετέχων μπορεί να θεωρηθεί συμμετέχων εάν τούτο δικαιολογείται λόγω συστημικού κινδύνου. Όταν ένας έμμεσος συμμετέχων θεωρείται συμμετέχων από άποψη συστημικού κινδύνου, αυτό δεν περιορίζει την ευθύνη του συμμετέχοντος μέσω του οποίου ο έμμεσος συμμετέχων διαβιβάζει εντολές μεταβίβασης στο σύστημα·

- ζ) “έμμεσος συμμετέχων”: ίδρυμα, κεντρικός αντισυμβαλλόμενος, διακανονιστής, συμψηφιστικό γραφείο ή διαχειριστής συστήματος που έχει με συμμετέχοντα σε σύστημα το οποίο εκτελεί εντολές μεταβίβασης συμβατική σχέση η οποία του επιτρέπει να δίδει εντολές μεταβίβασης μέσω του συστήματος, υπό τον όρο ότι ο έμμεσος συμμετέχων είναι γνωστός στον διαχειριστή του συστήματος·

[...]

- θ) “εντολή μεταβίβασης”:

- κάθε οδηγία ενός συμμετέχοντος να τεθεί στη διάθεση ενός αποδέκτη χρηματικό ποσό μέσω λογιστικής εγγραφής στους λογαριασμούς πιστωτικού ιδρύματος, κεντρικής τράπεζας, κεντρικού αντισυμβαλλομένου ή διακανονιστή ή κάθε οδηγία η οποία συνεπάγεται την ανάληψη ή την εκπλήρωση οφειλής πληρωμής, όπως ορίζεται από τους κανόνες του συστήματος ή
- κάθε οδηγία ενός συμμετέχοντος να μεταβιβαστεί το δικαίωμα επί ή το συμφέρον εξ αξιολογίου ή αξιολογίων συμφέρον μέσω λογιστικής εγγραφής σε μητρώο ή κατ’ άλλο τρόπο

[...]

- ιστ) “διαχειριστής συστήματος”: η οντότητα ή οντότητες που είναι νομικά υπεύθυνες για τη λειτουργία του συστήματος. Ένας διαχειριστής συστήματος μπορεί επίσης να ενεργεί ως διακανονιστής, κεντρικός αντισυμβαλλόμενος ή συμψηφιστικό γραφείο.»

6 Κατά το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας:

«1. Οι εντολές μεταβίβασης και ο συμψηφισμός είναι νομικά εκτελεστοί και αντιτάσσονται έναντι των τρίτων ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά συμμετέχοντος, εφόσον οι εντολές μεταβίβασης εισήχθησαν στο σύστημα πριν από το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας όπως ορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1. Αυτό ισχύει ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά συμμετέχοντος (στο οικείο σύστημα ή σε διαλειτουργικό σύστημα) ή κατά διαχειριστή διαλειτουργικού συστήματος ο οποίος δεν είναι συμμετέχων.

[...]

3. Ο χρόνος εισαγωγής μιας εντολής μεταβίβασης στο σύστημα καθορίζεται με ακρίβεια από τους κανόνες του συστήματος. Εάν το εθνικό δίκαιο που διέπει το σύστημα θέτει όρους ως προς τη χρονική στιγμή της εισαγωγής, οι κανόνες του συστήματος πρέπει να είναι σύμφωνοι με τους όρους αυτούς.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Στις 17 Νοεμβρίου 2011, η Kipars AI, δικαιούχος συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού στη Latvijas Krājbanka, έδωσε σε αυτήν εντολή μεταβίβασης όλων των διαθέσιμων κεφαλαίων του εν λόγω τρεχούμενου λογαριασμού σε άλλο λογαριασμό που τηρούσε σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα. Η εντολή αυτή εισήχθη στο σύστημα εσωτερικού διακανονισμού της Latvijas Krājbanka, τα δε κεφάλαια μεταφέρθηκαν από τον τρεχούμενο λογαριασμό της Kipars AI και πιστώθηκαν σε ενδιάμεσο λογαριασμό της Latvijas Krājbanka για τους σκοπούς της μεταβίβασης. Εντούτοις, η εντολή πληρωμής δεν ολοκληρώθηκε, δεδομένου ότι, λίγες ώρες αργότερα, η Finanšu un kapitāla tirgus komisija (επιτροπή χρηματοπιστωτικών αγορών και κεφαλαιαγοράς, Λεττονία) απαγόρευσε στη Latvijas Krājbanka οποιαδήποτε πράξη για ποσά άνω των 100 000 ευρώ και ότι, εν συνεχεία, η τράπεζα αυτή κηρύχθηκε σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Η KPMG Baltics ορίστηκε ως σύνδικος της Latvijas Krājbanka.

8 Δεδομένου ότι το πρωτοβάθμιο και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δέχθηκαν την αγωγή της Kipars AI με την οποία ζητούσε την εκτέλεση της εντολής πληρωμής, η KPMG Baltics άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Στο πλαίσιο της εν λόγω αναιρετικής διαδικασίας, η Kipars AI επικαλείται, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις της οδηγίας 98/26. Μολονότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχήν, ότι η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και πιστωτικών ιδρυμάτων και, ως εκ τούτου, στην επίμαχη στην κύρια δίκη εντολή πληρωμής, εντούτοις διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις επί του ζητήματος αυτού, καθώς θεωρεί ότι η έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της εν λόγω οδηγίας θα μπορούσε να καλύπτει και τη συγκεκριμένη εντολή πληρωμής λαμβανομένης υπόψη της φύσεως της μεταφοράς κεφαλαίων.

9 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Περιλαμβάνει ο όρος «εντολή μεταβίβασης», κατά την έννοια της [οδηγίας 98/26], εντολή πληρωμής δοθείσα από τον καταθέτη σε πιστωτικό ίδρυμα για τη μεταβίβαση κεφαλαίων σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της [οδηγίας 98/26], το οποίο ορίζει ότι “[ο]ι εντολές μεταβίβασης και ο συμψηφισμός είναι νομικά εκτελεστοί και αντιτάσσονται έναντι των τρίτων ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά συμμετέχοντος, εφόσον οι εντολές μεταβίβασης

εισήχθησαν στο σύστημα πριν από το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας όπως ορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1. Αυτό ισχύει ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά συμμετέχοντος (στο οικείο σύστημα ή σε διαλειτουργικό σύστημα) ή κατά διαχειριστή διαλειτουργικού συστήματος ο οποίος δεν είναι συμμετέχων”, την έννοια ότι εντολή όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση μπορεί να θεωρηθεί ότι “έχει εισαχθεί στο σύστημα” και πρέπει να εκτελεστεί;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 10 Η KPMG Baltics και η Λεττονική Κυβέρνηση αμφισβητούν, κατ’ ουσίαν, την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα, για τον λόγο ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εντολή πληρωμής δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/26 και ότι, επομένως, η διαφορά της κύριας δίκης δεν εμφανίζει σύνδεσμο με το δίκαιο της Ένωσης.
- 11 Συναφώς, αφενός, πρέπει να τονιστεί ότι, με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ακριβώς να καθορισθεί εάν η επίμαχη στην κύρια δίκη εντολή πληρωμής εμπίπτει ή όχι στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της οδηγίας 98/26, και, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της. Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία της KPMG Baltics και της Λεττονικής Κυβερνήσεως ότι αυτή η εντολή μεταβίβασης δεν εμπίπτει στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής συνδέεται αναπόσπαστα με την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα επί της ουσίας και, επομένως, δεν ασκεί επιρροή επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να απαντήσει στα ερωτήματα αυτά [βλ., κατ’ αναλογία, αποφάσεις της 10ης Σεπτεμβρίου 2015, Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, σκέψη 29, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της εφέσεως), C-180/17, EU:C:2018:775, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 12 Αφετέρου, όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, αυτό υποβάλλεται μόνο σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, ήτοι εφόσον κριθεί ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εντολή πληρωμής εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/26. Υπό τις συνθήκες αυτές, ούτε το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα μπορεί να θεωρηθεί ότι εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου.
- 13 Επομένως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 14 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ’ ουσίαν, αν μια εντολή πληρωμής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απευθύνθηκε από τον δικαιούχο συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού σε πιστωτικό ίδρυμα και αφορά τη μεταφορά κεφαλαίων σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα, εμπίπτει στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της οδηγίας 98/26, και, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 15 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 4 της εν λόγω οδηγίας, η οδηγία αυτή έχει ως στόχο τη μείωση του συστημικού κινδύνου και την εξασφάλιση της σταθερότητας των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού αξιογράφων, με περιστολή της αναστατώσεως που επιφέρει σε ένα σύστημα η διαδικασία αφερεγγυότητας η στρεφόμενη κατά ενός συμμετέχοντος σε αυτό το σύστημα.
- 16 Για τον σκοπό αυτόν, η οδηγία προβλέπει, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ότι οι εντολές μεταβίβασης είναι νομικά εκτελεστές και αντιτάσσονται έναντι των τρίτων ακόμη και σε περίπτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά συμμετέχοντος, εφόσον εισήχθησαν στο σύστημα πριν από το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

- 17 Εν προκειμένω, η επίμαχη στην κύρια δίκη εντολή δόθηκε από την Ķīpars AI, δικαιούχο συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού, στη Latvijas Krājbanka, προκειμένου αυτή η τελευταία να μεταφέρει όλα τα διαθέσιμα κεφάλαια του εν λόγω τρεχούμενου λογαριασμού σε λογαριασμό τον οποίον τηρούσε η Ķīpars AI σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα. Για να καθοριστεί αν μια τέτοια εντολή πληρωμής εμπίπτει στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της οδηγίας 98/26, και, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, πρέπει να ληφθούν υπόψη το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο αφορά το πεδίο εφαρμογής της, καθώς και οι ορισμοί του άρθρου 2.
- 18 Συναφώς, κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 98/26, οι διατάξεις της οδηγίας αυτής εφαρμόζονται σε κάθε σύστημα, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο α', στους συμμετέχοντες σε τέτοια συστήματα, καθώς και στην πρόσθετη ασφάλεια που παρέχεται σε συνάρτηση με τη συμμετοχή σε ένα σύστημα ή με τις πράξεις των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας υπό την ιδιότητά τους ως κεντρικών τραπεζών.
- 19 Το άρθρο 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας ορίζει την έννοια του «συστήματος» ως αφορώσα, κατ' ουσίαν, την τυπική συμφωνία μεταξύ τουλάχιστον τριών συμμετεχόντων, η οποία περιλαμβάνει κοινούς κανόνες και τυποποιημένες ρυθμίσεις για τον συμψηφισμό ή για την εκτέλεση των εντολών μεταβιβάσεως μεταξύ των συμμετεχόντων.
- 20 Όσον αφορά την έννοια της «εντολής μεταβίβασης», από το άρθρο 2, στοιχεία α', β' και θ', της οδηγίας 98/26 προκύπτει ότι αυτή αφορά μόνον τις οδηγίες που συνεπάγονται οικονομικές υποχρεώσεις και οι οποίες δίδονται από τους συμμετέχοντες σε τέτοιο σύστημα, στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, σε άλλους συμμετέχοντες, που ευθύνονται για την εκπλήρωσή τους. Αντιθέτως, η έννοια αυτή δεν καλύπτει τις οδηγίες που συνεπάγονται οικονομικές υποχρεώσεις και προέρχονται από τρίτους, εκτός τέτοιου συστήματος.
- 21 Η σημασία της εννοίας της «εντολής μεταβίβασης» επιβεβαιώνεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, το οποίο εξαρτά την προστασία που προβλέπει η διάταξη αυτή για τις εντολές μεταβιβάσεως από τον προϋπόθεση ότι αυτές «εισήχθησαν στο σύστημα».
- 22 Επιπλέον, και κυρίως, η εν λόγω σημασία επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως, η εν λόγω οδηγία επιδιώκει έναν σαφώς καθορισμένο και οριοθετημένο σκοπό, ήτοι να μειωθεί ο συστημικός κίνδυνος και να εξασφαλισθεί η σταθερότητα των συστημάτων που καλύπτονται από την εν λόγω οδηγία, με περιορισμό των επιπτώσεων των διαδικασιών αφερεγγυότητας επί των εν λόγω συστημάτων. Πράγματι, ενόσω μια οδηγία που συνεπάγεται οικονομικές υποχρεώσεις δεν έχει εισαχθεί σε τέτοιο σύστημα από κάποιον εκ των συμμετεχόντων, η μη εκτέλεσή της λόγω διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν δημιουργεί συστημικό κίνδυνο και δεν επηρεάζει τη σταθερότητα του συστήματος αυτού. Συνεπώς, τυχόν επέκταση της προστασίας που προβλέπει η εν λόγω οδηγία για τις εντολές μεταβιβάσεως που δίδονται από τους συμμετέχοντες σε τέτοιου είδους συστήματα, εντός των συστημάτων αυτών, στις οδηγίες οι οποίες συνεπάγονται οικονομικές υποχρεώσεις και δίδονται από τρίτους, εκτός των συστημάτων αυτών, θα έβαινε πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η οδηγία 98/26.
- 23 Συνεπώς, για να καθορισθεί αν μια εντολή πληρωμής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/26, πρέπει να εξετασθεί αν μπορεί να θεωρηθεί ως δοθείσα στο πλαίσιο συστήματος όπως το οριζόμενο στο άρθρο 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, από κάποιον εκ των συμμετεχόντων σε αυτό.
- 24 Το άρθρο 2, στοιχείο στ', της οδηγίας 98/26 απαριθμεί, κατά τρόπον εξαντλητικό, τις οντότητες που εμπίπτουν στην έννοια του «συμμετέχοντος». Οι οντότητες αυτές μπορεί να είναι ένα «ίδρυμα», ένας «κεντρικός αντισυμβαλλόμενος», ένας «διακανονιστής», ένα «συμψηφιστικό γραφείο» ή ένας «διαχειριστής συστήματος». Οι δε οντότητες αυτές ορίζονται επακριβώς στο άρθρο 2, στοιχεία β' έως ε' και ιστ', της οδηγίας αυτής.

- 25 Όπως όμως προκύπτει από τους ορισμούς των τελευταίων αυτών διατάξεων, που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως, ένας δικαιούχος συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού, όπως η Kirsars AI, δεν αντιστοιχεί σε καμία από τις εν λόγω οντότητες. Ειδικότερα, ένας τέτοιος δικαιούχος τρεχούμενου λογαριασμού δεν εμπίπτει στην έννοια του «ιδρύματος», καθόσον αυτή αφορά αποκλειστικώς, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας, τις οντότητες οι οποίες μπορούν να ευθύνονται για την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από εντολές μεταβίβασης στο πλαίσιο ενός συστήματος, και μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, ιδίως, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι επενδυτικές εταιρίες.
- 26 Ασφαλώς, το άρθρο 2, στοιχείο στ', τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 98/26 αναγνωρίζει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποφασίζουν ότι, για τους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας, ένας έμμεσος συμμετέχων μπορεί να θεωρηθεί συμμετέχων εάν τούτο δικαιολογείται λόγω συστημικού κινδύνου. Ωστόσο, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Λεττονική Δημοκρατία έκανε χρήση αυτής της δυνατότητας. Εν πάση περιπτώσει, από τον ορισμό της εννοίας του «έμμεσου συμμετέχοντος», κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της εν λόγω οδηγίας, προκύπτει ότι οι οντότητες που είναι πιθανό να εμπίπτουν στην τελευταία αυτή έννοια είναι ίδιες με εκείνες που καλύπτονται από την έννοια του «συμμετέχοντος», όπως αυτές υπομνήσθηκαν στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως, η δε διαφορά μεταξύ ενός συμμετέχοντος και ενός έμμεσου συμμετέχοντος έγκειται στο γεγονός ότι ο πρώτος συνδέεται με το σύστημα κατά τρόπον άμεσο, ενώ ο δεύτερος μόνο μέσω συμβατικής σχέσεως με κάποιον συμμετέχοντα. Καθώς όμως ένας δικαιούχος συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού, όπως η Kirsars AI, δεν αντιστοιχεί σε καμία από τις οντότητες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έμμεσος συμμετέχων, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο στ', της αυτής οδηγίας.
- 27 Ως εκ τούτου, η εντολή πληρωμής που δίδεται από τέτοιο δικαιούχο συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δοθείσα από συμμετέχοντα σε σύστημα, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχεία α' και στ', της οδηγίας 98/26. Συνεπώς, όπως υποστήριξαν εξάλλου όλοι όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, μια τέτοια εντολή πληρωμής δεν εμπίπτει στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της εν λόγω οδηγίας ούτε, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της.
- 28 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι εντολή πληρωμής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, την οποία έδωσε ο δικαιούχος συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού σε πιστωτικό ίδρυμα για τη μεταφορά κεφαλαίων σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα, δεν εμπίπτει στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της οδηγίας 98/26 ούτε, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της.
- 29 Δεδομένης της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 30 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Εντολή πληρωμής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, την οποία έδωσε ο δικαιούχος συνήθους τρεχούμενου λογαριασμού σε πιστωτικό ίδρυμα για τη μεταφορά κεφαλαίων σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα, δεν εμπίπτει στην έννοια της «εντολής μεταβίβασης» της οδηγίας 98/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, σχετικά με το

αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Μαΐου 2009, ούτε, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της.

(υπογραφές)